

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:

Riku Onda

HONEYBEES AND DISTANT THUNDER

First published as MITSUBACHI TO ENRAI in 2016 by Gentosha Inc Publishers.

Copyright © Riku Onda, 2016

English translation copyright © Philip Gabriel, 2023

Serbian language translation rights arranged with GENTOSHA INC. through Japan UNI Agency Inc, Tokyo

First published as HONEYBEES AND DISTANT THUNDER in 2016 by Doubleday, an imprint of Transworld Publishers. Transworld Publishers is part of the Penguin Random House group of companies.

Translation Copyright © 2024 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05403-3

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

RIKU
ONDA

Pčele i
grmljavina
u daljini

Prevela Ljiljana Petrović Vesković

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

ŠESTO MEĐUNARODNO KLAVIRSKO TAKMIČENJE U JOŠIGAEU:
SPISAK ODOBRENIH KOMPOZICIJA

Prvi krug:

1. J. S. Bah, *Dobro temperovani klavir*, deo po izboru kandidata.

Napomena: Bilo koja od fuga mora da sadrži tri ili više glasova.

2. Prvi stav neke Hajdnove, Mocartove ili Betovenove sonate ili više stavova uz obavezan prvi stav.
3. Jedno delo iz opusa nekog od kompozitora iz epohe romantizma.

Nastup ne sme biti duži od dvadeset minuta.

Drugi krug:

1. Dve etide nekog od sledećih kompozitora: Šopen, List, Debisi, Skrjabin, Rahmanjinov, Bartok, Stravinski. Takmičar mora odabrati etide dva različita kompozitora.
2. Jedna ili više kompozicija jednog od sledećih kompozitora: Šubert, Mendelson, Šopen, Šuman, List, Brams, Frank, Fore, Debisi, Ravel, Stravinski.
3. Kompozicija *Proleće i Ašura* Tadakija Hišinume, posebno naručena za Međunarodno klavirsko takmičenje u Jošigaeu.

Takmičari ne mogu ponovo izvoditi nijednu kompoziciju koju su izveli u prvom krugu. Nastup ne sme biti duži od četrdeset minuta.

Treći krug:

Takmičari mogu da sastave program po vlastitom izboru, u maksimalnom trajanju od šezdeset minuta. Takmičari ne mogu ponovo izvoditi nijednu kompoziciju koju su izveli u prvom i drugom krugu.

Završni krug:

Orkestar: Filharmonija Šintobu. Dirigent: Masajuki Onodera.

Takmičari mogu da izaberu neki od klavirskih koncerata s priloženog spiska, koji će izvesti sa Filharmonijskim orkestrom Šintobu.

Betoven: Prvi klavirski koncert u C-duru, Op. 15; Drugi klavirski koncert u B-duru, Op. 19; Treći klavirski koncert u c-molu, Op. 37; Četvrti klavirski koncert u G-duru, Op. 58; Peti klavirski koncert u Es-duru, Op. 73.

Šopen: Prvi klavirski koncert u e-molu, Op. 11; Drugi klavirski koncert u f-molu, Op. 21.

Šuman: Klavirski koncert u a-molu, Op. 54.

List: Prvi klavirski koncert u Es-duru; Drugi klavirski koncert u A-duru.

Brams: Prvi klavirski koncert u d-molu, Op. 15; Drugi klavirski koncert u B-duru, Op. 83.

Sen-Sans: Drugi klavirski koncert u g-molu, Op. 22; Četvrti klavirski koncert u c-molu, Op. 44; Peti klavirski koncert u F-duru, Op. 103 (Egipatski).

Čajkovski: Prvi klavirski koncert u b-molu, Op. 23.

Grig: Klavirski koncert u a-molu, Op. 16.

Rahmanjinov: Prvi klavirski koncert u fis-molu, Op. 1; Drugi klavirski koncert u c-molu, Op. 18; Treći klavirski koncert u d-molu, Op. 30; Rapsodija na Paganinijevu temu, Op. 43.

Ravel: Prvi klavirski koncert u G-duru; Koncert za levu ruku.

Bartok: Drugi klavirski koncert; Treći klavirski koncert.

Prokofjev: Drugi klavirski koncert u g-molu, Op. 16; Treći klavirski koncert u d-molu, Op. 30.

DŽIN KAZAMA

Prvi krug

Bah, *Dobro temperovani klavir*, Sveska 1, br. 1, Preludijum i fuga u C-duru.

Mocart, Klavirska sonata br. 12 u F-duru, K. 332, prvi stav.

Balackirjev, *Islamej: Orijentalna fantazija*.

Drugi krug

Debisi, *12 etida*, Etida br. 1 za pet prstiju, „U stilu gospodina Černog“.

Bartok, *Mikrokosmos*, Sveska br. 6, „Šest bugarskih igara“.

Tadaki Hišinuma, *Proleće i Ašura*.

List, *Deux légendes*, br. 1, „Sveti Franja Asiški propoveda pticama“.

Šopen, *Skerco* br. 3 u cis-molu.

Treći krug

Sati, *Je te veux (Želim te)*.

Mendelson, iz *Lieder ohne Worte (Pesme bez reči)*, „Prolećna pesma“ u A-duru, Op. 62, br. 6.

Brams, *Kapric* u h-molu, Op. 76, br. 2.

Debisi, *Estampes (Gravure)*.

Ravel, *Miroirs (Ogledala)*.

Šopen, *Improvizacija* br. 39 u Ges-duru, Op. 51.

Sen-Sans / Džin Kazama, *Afrika*:

Fantazija za klavir i orkestar, Op. 89.

Završni krug

Bartok, Treći klavirski koncert.

AJA EIDEN

Prvi krug

Bah, *Dobro temperovani klavir*, Sveska 1, br. 5 u D-duru.

Betoven, Klavirska sonata br. 26, 'Les Adieux' u Es-duru, prvi stav.

List, *Mefistov valcer* br. 1, „Ples u seoskoj krčmi“.

Drugi krug

Rahmanjinov, *Études-tableaux*, Op. 39, br. 5, *Appassionato* u es-molu.

List, *Transcendentne etide*, br. 5, *Varljiva svetlost*.

Tadaki Hišinuma, *Proleće i Ašura*.
Ravel, *Sonatina*.

Mendelson, *Variations sérieuses*
(*Ozbiljne varijacije*).

Treći krug

Šopen, Balada br. 1 u g-molu, Op. 23.
Šuman, *Novelletten (Novelete)*, Op. 21,
br. 2 u D-duru.

Brams, Klavirska sonata br. 3 u f-molu,
Op. 5.

Debisi, *L'isle joyeuse (Ostrvo radosti)*.

Završni krug

Prokofjev, Drugi klavirski koncert.

MASARU KARLOS LEVI ANATOL

Prvi krug

Bah, *Dobro temperovani klavir*, Sveska 1,
br. 6 u d-molu.

Mocart, Klavirska sonata br. 13
u B-duru, K. 333, prvi stav.

List, *Mefistov valcer* br. 1, „Ples u seoskoj
krčmi“.

Drugi krug

Tadaki Hišinuma, *Proleće i Ašura*.

Rahmanjinov, *Études-tableaux*, Op. 39,
br. 6, Allegro u a-molu.

Debisi, *12 etida*, etida br. 5, *Pour les
octaves*.

Brams, *Varijacije na Paganinijevu temu*,
Op. 35.

Treći krug

Bartok, Klavirska sonata Sz. 80.

Sibelijus, *Pet romantičarskih
kompozicija*.

List, Klavirska sonata u h-molu S. 178.
Šopen, Valcer br. 14 u e-molu.

Završni krug

Prokofjev, Treći klavirski koncert.

AKAŠI TAKAŠIMA

Prvi krug

Bah, *Dobro temperovani klavir*, Sveska 1,
br. 2 u c-molu.

Betoven, Klavirska sonata br. 3
u C-duru, Op. 2–3, prvi stav.

Šopen, Balada br. 2 u F-duru, Op. 38.

Drugi krug

Tadaki Hišinuma, *Proleće i Ašura*.

Šopen, Etida Op. 10, br. 5, „Crne dirke“.

List, *Grandes études de Paganini*, S. 141
br. 6, Tema i varijacije.

Šuman, *Arabeska* u C-duru, Op. 18.

Stravinski, *Tri stava iz Petruške*.

Treći krug

Fore, *Valse-Caprice* br. 1 u A-duru,
Op. 30.

Ravel, *Jeux d'eau (Igra vode)*.

List, Balada br. 2 u h-molu, S. 171.

Šuman, *Kreisleriana*.

Završni krug

Šopen, Prvi klavirski koncert.

DOLAZAK

Tema

Otkad potiče to sećanje? Ne mogu tačno da kažem.

Bilo je to u vreme kad sam tek naučio da hodam, što znači da sam bio veoma mali. U to sam bar siguran.

Negde iz dalekih visina, sunce je zasipalo svet svojim sjajem – hladnim, nepristrasnim, izdašnjim.

U tom trenutku svet mi je izgledao kao blistavo, bezgranično, titravo, neprestano poigravajuće mesto, uzvišeno i zastrašujuće u isti mah.

Vazduh je bio prožet daškom slatkoće, pomešanim sa intenzivnim mirisom rastinja, koji se može osetiti samo u prirodi.

Duvao je nežan vetar.

Telo mi je bilo obavijeno šuštanjem, blagim i svežim. Tada još nisam znao da je to zvuk lišća koje se dodiruje na povetarcu.

Ali tu je bilo još nečega.

U vazduhu sam mogao da nazrem zgusnuto živahno obličje koje se menjalo iz trenutka u trenutak, čas postajući manje čas veće, u neprestanom pokretu.

Još sam bio premali da kažem *mama* ili *tata*, ali sam imao osećaj da već pokušavam da pronađem način da nešto izrazim.

Reči su me golicale u grlu, spremne da izađu.

Ali, pre nego što sam stigao da ih izustim, pojavio se još jedan zvuk koji mi je potpuno zaokupio pažnju.

Nešto kao iznenadni pljusak.

Moćan i blistav.

Nalik na mreškajuću talas ili vibraciju.

Dok sam ga opčinjeno osluškivao, imao sam osećaj da sam čitavim bićem utonuo u njega i spokoj mi je ispunio srce.

Kad bih mogao da vratim taj trenutak, opisao bih to kao zadivljujući zvuk čitavog roja pčela koje zuje nad vrhom brežuljka.

Kao uzvišenu muziku u vrhunskom izvođenju, koja ispunjava čitav svet!

Riku Onda

Preludijum

Mladić je zastao na raskrsnici, naglo se okrenuvši.

Ali ne zato što je neki vozač legao na sirenu.

Nalazio se usred jedne od vodećih svetskih metropola.

U kosmopolitskom centru Evrope, na mestu koje je privlačilo najviše turista na svetu.

Oko njega su se vrzmali ljudi svih mogućih nacionalnosti, veličina i oblika. Mozaik različitih rasa slivao se preko pločnika, mešavina raznih jezika žamorila je u vazduhu, nadirujući i splašnjavajući poput talasa.

Taj mladić, koji je naglim zaustavljanjem poremetio struju prolaznika u prolasku oko njega, bio je srednje visine i građe, ali je ostavljao utisak da će uskoro još izrasti. Sa svojih četrnaest ili petnaest godina, izgledao je kao oličenje mladalačke nevinosti.

Nosio je kapu, pamučne pantalone, maslinastobraon majicu i laganu jaknu bež boje. Velika platnena torba bila mu je dijagonalno prebačena preko ramena. Na prvi pogled delovao je kao tipičan tinejdžer, ali mu je držanje odicalo neobičnom slobodom i lakoćom.

Ispod kape je provirivalo dopadljivo azijsko lice koje je bilo u izvesnom neskladu s upečatljivim očima i belom kožom.

Gledao je uvis.

Nesvestan saobraćaja, mirnim očima zurio je u neku nepomičnu tačku.

Plavokosi mališan koji je u tom trenutku prolazio s majkom pored njega radozno je podigao glavu, krenuvši za mladićevim pogledom, sve dok ga majka nije cimmula za ruku, povukavši ga ka suprotnom kraju pešačkog prelaza. Mališan se čežljivo osvrnuo ka mladiću s tamnosmeđom kapom, pre nego što je poslušno nastavio za majkom.

Mladić je i dalje stajao kao ukopan nasred pešačkog prelaza, a onda, naprasno shativši da se svetlo na semaforu promenilo, pohitao ka suprotnoj strani ulice.

Ali nešto je stvarno čuo.

Dok je nameštao torbu preko grudi, zamislio se nad zvukom koji je čuo na raskrsnici.

Zujanje pčela.

Zvuk koji je poznavao još od ranog detinjstva, koji nikada ne bi mogao da pomeša ni sa čim drugim.

Da možda nisu doletele iz pravca Gradske većnice?

Pčele i grmljavina u daljini

Radoznalo se osvrnuvši, spazio je veliki sat na uglu i shvatio da kasni. *Moram da održim obećanje*, rekao je sebi. Nabio je kapu preko čela i potrčao gipkim poletnim korakom.

Mijeko Saga navikla je da bude strpljiva, ali sada se prenula na stolici, shvativši da umalo nije zaspala.

Bacila je pogled oko sebe, nesigurna gde se nalazi, ali, čim je primećtila koncertni klavir i devojkicu koja je sedela za njim, shvatila je da je svakako u Parizu.

Iz iskustva je naučila da u takvim situacijama ne sme naglo da se uspravi ni da se upadljivo osvrće. Ako to uradi, svi će momentalno shvatiti da je zadremala. Trik je bio u tome da nežno prisloni šaku uz slepoočnicu, kao da usredsređeno sluša muzičko izvođenje, i da se potom blago promeškollji, kao da se umorila od predugog sedenja u istom položaju.

Ali nije samo njoj bilo teško da ostane budna. Mogla je da se kladi da su se ostali profesori muzike slično osećali. Alan Sajmon, koji je sedeo pored nje, bio je strastveni pušač koji je predugo ostao uskraćen za neophodnu dozu nikotina, pa je sigurno bio na ivici nerava što i dalje mora da sluša to užasno zamorno muziciranje na klaviru. Bilo je samo pitanje časa kada će prsti početi da mu se grče.

Malo dalje, sa Sajmonove druge strane, sedeo je Sergej Smirnov, s kiselom grimasom na licu i korpulentnim telom nagnutim preko stola, i mada mu se nijedan mišić nije pomerio, Mijeko je bila svesna da je jedva čekao da se audicija završi kako bi mogao da skokne do bara i trgne jedno piće.

Mijeko je saosećala s njima. Ona je volela muziku, ali i sva propratna životna zadovoljstva, uključujući cigarete i alkohol, i zato je i sama priželjkivala da se to mučenje što pre okonča pa da sa svojim kolegama ode na turu pića i partiju ćaskanja.

Audicija za Međunarodno klavirsko takmičenje u Jošigaeu bila je organizovana u pet gradova širom sveta: u Moskvi, Parizu, Milanu, Njujorku i pomenutom gradu domaćinu. S izuzetkom ovog poslednjeg, sve audicije održavane su u koncertnim dvoranama renomiranih muzičkih škola.

Mijeko je znala da je bilo izvesnih prigovora na odluku da ona i dvojica njenih kolega budu odabrani kao žiri za parisku audiciju, ali su njih troje uspeli da veštim zakulisnim manevrima izdejstvuju takav ishod. U krugovima

muzičkih sudija, oni su bili smatrani negativcima zbog svoje ljubavi prema piću i spremnosti da oštrom kritikom saseku loše kandidate.

Međutim, i dalje su bili ponosni na svoj sluh i osećaj za muziku. Možda njihovo ponašanje nije bilo najuzornije, ali su imali neosporan talenat da prepoznaju originalnost. Ako je neko mogao da otkrije blistavo novo ime među kandidatima koji se nisu direktno plasirali na takmičenje, to su bili njih troje. U to su bar bili sigurni.

Ali sada je čak i njihova koncentracija počela da popušta.

U početnom delu audicije čuli su dvoje ili troje pijanista koji su zvučali obećavajuće, ali su potonja izvođenja smrskala Mijekoine nade.

Njihov zadatak bio je da pronađu novu *zvezdu*.

Na audiciji je bilo dvadeset pet kandidata. Do sada su odslušali njih petnaest i trebalo je da čuju još deset. Mijeko je već počela da posustaje. U tom trenutku, kroz glavu joj je ponovo prošla misao da uloga muzičkog sudije predstavlja novu vrstu mučenja.

Dok je slušala beskrajne permutacije Baha, Mocarta, Šopena, Baha, Mocarta, Betovena, tonula je u sve dublju malodušnost.

Još od trenutka kad bi neki pijanista zasvirao, Mijeko je znala da li u njemu postoji ta posebna iskra. Neki od njenih kolega hvalili su se kako to mogu da prepoznaju još onog časa kad izvođač kroči na pozornicu. I zaista, neki mladi pijanisti imali su osobenu auru, a čak i da nisu, čovek je u roku od nekoliko minuta mogao da proceni kvalitet njihovog izvođenja. Bilo je nepristojno i bezdušno zadremati tokom nečijeg nastupa, ali, ako neki izvođač ne može da podstakne interesovanje čak ni kod sudije koji je razvio vanserijsku izdržljivost, bilo je izlišno da se nada kako će ikada uspeti da se poveže s običnim ljubiteljima muzike.

Na kraju krajeva, u muzičkom svetu ne dešavaju se čuda.

Mijeko je bila uverena da je ostatak žirija delio njeno mišljenje.

Međunarodno klavirsko takmičenje u Jošigaeu održavalo se na svake tri godine, a ovo će biti šesto. Ugled Jošigaea postojano je rastao poslednjih godina. Pobjednici su sve češće osvajali nagrade na drugim prestižnijim takmičenjima, zbog čega se Jošigae proćuo kao rasadnik novih talenata.

Štaviše, prošlogodišnji pobjednik takođe se nije direktno plasirao na takmičenje na osnovu zasluga navedenih u prijavi, tako da su se kandidati svesrdno nadali da bi i ove godine na nekoj od audicija mogla da se ponovi muzička verzija bajke o Pepeljugu.

Međutim, taj pobjednik dolazio je iz poznate muzičke škole i prvobitno je bio odbijen samo zato što je bio premlad da bi imao neophodno takmičarsko iskustvo. U stvarnosti je retko dolazilo do znatnog jaza između početne procene komisije koja je razmatrala prijave za takmičenje i istinske sposobnosti kandidata. Pijanista koji se još odmalena isticao marljivim vežbanjem i radio s renomiranim učiteljem, imao je otvoren put ka slavi. Nasuprot tome, oni koji nisu mogli da se uhvate ukoštac s takvim načinom života nikada neće postati ugledni pijanisti. Bilo je jednostavno nemoguće da neki anonimus izroni praktično niotkuda i postane zvezda. Doduše, povremeno se dešavalo da se na sceni pojavi miljenik nekog muzičkog doajena, ali bi mu kasnije baš zbog te privilegovanosti bilo utoliko teže da napusti gnezdo svog pokrovitelja i raširi vlastita krila. Koncertni pijanista mora da ima čelične nerve. Pritisci kojima je izložen na brojnim uzastopnim takmičenjima zahtevaju ogromnu fizičku i mentalnu snagu. Bez tih kvaliteta niko ne bi mogao da preživi iscrpljujući režim profesionalnog koncertnog pijaniste.

Uprkos tome, legija mladih ljudi i dalje je sedala za klavir, srca ustrepalag od nade, u naizgled beskonačnoj povorci.

Dobra tehnika predstavljala je minimalni preduslov, ali čak ni to nije pružalo garanciju da ćete postati istinski muzičar. Čak i kad bi neko prešao u profesionalne vode, to nije nužno značilo da će njegova karijera potrajati. Koliko su nebrojenih sati svi ti mladi ljudi provodili nad klavirskim dirkama, zureći u čeljusti tog strašnog crnog čudovišta, odričući se dečjih radosti i zadovoljstava, grcajući pod teretom roditeljskih nada i očekivanja? Sanjajući, svi do jednog, da će jednog dana biti nagrađeni gromoglasnim aplauzom?

„Tvoja i moja profesija imaju mnogo toga zajedničkog.“

Mijeko se ponovo prisetila Majuminih reči.

Majumi Ikaj bila je njena drugarica iz srednje škole koja je postala spateljica popularnih misterioznih trilera. Pošto je uglavnom živela u inostranstvu, Mijeko je samo četiri godine svog odrastanja provela u Japanu, gde joj je Majumi bila jedna od retkih prijateljica. Zbog očeve diplomatske karijere, Mijeko je neprestano cirkulisala između Evrope i Južne Amerike, pa se nije dobro snalazila u Japanu, gde se homogenost cenila iznad svega ostalog. Jedina bliska prijateljstva koja je tamo sklopila bila su s drugim usamljenim dušama kao što je Majumi. Čak i danas, njih dve su povremeno

izlazile na piće i Majumi je u takvim prilikama pravila neminovna poređenja između sveta književnosti i sveta klasične muzike.

„Ta dva sveta prilično su slična, zar ne?“, jednom je rekla. „Kod vas ima previše klavirskih takmičenja, a kod nas previše književnih nagrada za nove pisce. Neprestano srećeš iste ljude koji se prijavljuju za takmičenja kako bi dobili na prestižu, a isto važi i za književne nagrade. U oba slučaja, samo šačica pojedinaca postane dovoljno uspešna da mogu živeti od toga. Postoji toliko pisaca koji žele da ljudi čitaju njihove knjige i toliko pijanista koji žele da ljudi slušaju njihovo sviranje, ali se obe profesije nalaze u fazi opadanja, jer se i broj čitalaca i broj ljudi koji posećuju koncerte postepeno smanjuje.“

Mijeko se usiljeno osmehnula. To je bila istina. Na svetskom nivou, ljubitelji klasične muzike zaista su postajali sve stariji i pripadnici njene profesije bili su suočeni s obeshrabrujućim zadatkom da nekako privuku mlađu publiku.

Majumi je nastavila.

„Takođe, tu je silno treskanje po dirkama i tasterima i činjenica da, spolja posmatrano, obe profesije deluju elegantno i prefinjeno. Ali, dok svi drugi vide samo završni proizvod, uglađenog pijanistu na sceni, mi znamo da, ako želimo da stignemo do te tačke, moramo da provedemo nebrojene sate diskretno skriveni od tuđih očiju.“

„Baš tako“, složila se Mijeko. „Svi provodimo beskrajne sate lupajući po klavijaturi i tastaturi.“

„Uprkos tome“, nastavila je Majumi, „obe profesije moraju neprestano da proširuju svoje horizonte i obezbeđuju postojan priliv nove krvi ako ne želimo da ostanemo bez pogonske snage i svog dela kolača. Zato svi neprestano tragaju za tim novim licem.“

„Ali su troškovi različiti“, natuknula je Mijeko. „Pisanje romana ne zahteva nikakav početni kapital, ali znaš li koliko mi muzičari moramo da uložimo?“

Majumi je saosećajno klimnula glavom, nabrajajući stavke na prstima.

„Da. Tu su troškovi za instrument, za partiture i časove“, rekla je. „Potom izdaci za solističke koncerte, cveće, odeću. I putni troškovi, ako studiraš u inostranstvu. Šta još?“

U nekim slučajevima moraš da platiš zakupninu za koncertnu dvoranu i dnevnicu za osoblje. Ako objaviš CD, nekad i to moraš sama da finansirati. Potom, tu su troškovi za flajere i reklamu.“

„Da, to stvarno nije biznis za siromašne.“ Majumi se teatralno stresla, nateravši Mijeko da se osmehne.

„Ali vi, pijanisti, u jednoj stvari imate znatnu prednost u odnosu na pišce“, ukazala je Majumi. „Muzika je jednako razumljiva na svim krajevima sveta. Nema jezičke barijere, jer svi dele iste emocije. Nasuprot tome, kod nas koji se bavimo pisanjem, postoji jezička barijera. I možemo samo da vam zavidimo zbog te univerzalnosti jezika i emocija.“

„U pravu si“, odgovorila je Mijeko, slegnuvši ramenima. To se teško moglo objasniti rečima. Postojale su slabe šanse da se uloženo vreme i novac zaista isplate, ali, kad konačno doživite taj *poseban trenutak*, obuzme vas radost koja momentalno poništava sve muke kroz koje ste prošli da biste stigli dotle.

Svi mi stremimo ka istom cilju. Svi čeznemo i žudimo za tim čarobnim trenutkom.

Pred njom je stajalo još pet dosijea.

Još petoro pijanista.

Mijeko je napeto razmišljala kojim bi takmičarima mogla da dopusti da prođu dalje. Prema izvođenjima koje je dotad čula, postojao je samo jedan kandidat koga je komotno mogla da pusti. I još jedan koji bi, ako ga podrže druga dvojica sudija, takođe mogao da prođe. Od ostalih, niko nije bio na nivou koji je očekivala.

U takvim trenucima uvek je imala dilemu o redosledu takmičara. Isprva je mogla da pomisli da je neki pijanista dobro uradio svoj posao, ali da li je zaista bilo tako? Ako bi po drugi put čula isto to izvođenje, da li bi i dalje osećala isto? Na audicijama i takmičenjima, redosled nastupanja imao je znatan uticaj, pa čak i sudbinsku težinu, i koliko god se trudila da napravi jasnu razliku između redosleda i sposobnosti, to pitanje i dalje ju je mučilo.

Dosad je čula izvođenja dvoje japanskih takmičara. Oboje su studirali na Pariskom konzervatorijumu i imali odličnu tehniku. Bila je voljna da jedno od njih pusti dalje, pod uslovom da njene kolege iz žirija to podrže, ali drugi kandidat je, nažalost, nije impresionirao. Kod takmičara čije se izvođenje nalazi na toliko visokom tehničkom nivou, razlika se može ustanoviti samo na osnovu tog neizrecivog elementa u njihovom sviranju, *nečega* što ima moć da vas privuče, da vas zgrabi. Pijanisti s izvanrednom tehnikom ili očiglednom i upečatljivom individualnošću predstavljaju jedno, ali postoji tanana linija koja razdvaja one koji prolaze ili ne prolaze dalje. Da li je neki kandidat uspeo da vas zaintrigira, da uskomeša nešto u vama,

da vas u toj meri općini da ne možete da skinete pogled s njega? Kad god bi se našla u nedoumici, Mijeko se oslanjala na ta maglovita osećanja koja se ne mogu izraziti. U principu, njen kriterijum svodio se na sledeće: da li želi ponovo da čuje tog pijanistu ili ne?

Kad je otvorila sledeću fasciklu, zapazila je ime kandidata.

Džin Kazama.

Mijeko je imala pravilo da se pre takmičenja previše ne udubljuje u biografske podatke određenog kandidata.

Međutim, ovoga puta nije mogla da odoli porivu da pomno iščita priloženi dosije.

Dokumenti su bili na francuskom pa nije imala predstavu o tome kako bi njegovo ime izgledalo ispisano u originalu, ali joj se činilo da je Japanac. Priložena fotografija pokazivala je mladića koji je u isto vreme delovao suprotno i pomalo divlje. Kako je pisalo, imao je šesnaest godina.

Pažnju joj je naročito privuklo to što je stranica s biografskim podacima, praktično, bila prazna. Nije imao nikakvo akademsko obrazovanje ni takmičarsko iskustvo. Baš ništa. Završio je osnovnu školu u Japanu i potom se preselio u Francusku. To je bilo sve što je uspela da napabirči iz biografije.

Činjenica da taj mladić nije pohađao muzički koledž nije bila toliko neobična. U muzičkom svetu, gde su čuda od dece nicala kao pečurke posle kiše, oni koji su još od malih nogu bili prisutni na muzičkoj sceni, uglavnom nisu išli na muzički koledž; zapravo, mnogi od njih završavali su studije tek kasnije, kao odrasli, da bi se ozbiljnije posvetili teoriji muzike i time obogatili svoje izvođenje. Čak je i sama Mijeko spadala u tu kategoriju: u tinejdžerskim godinama osvojila je prvo i drugo mesto na dva međunarodna takmičenja – kad je bila opisivana kao potencijalni muzički genije – da bi se tek kasnije upisala na muzički koledž.

Ali u priloženoj biografiji nije bilo naznačeno da je Džin Kazama pre toga bilo gde nastupao. Pisalo je samo da trenutno ima status specijalnog slušača na *Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse** u Parizu. *Specijalni „slušać“?* Zar takvo nešto stvarno postoji?

Mijeko je napregla moždane vijuge. Koliko je shvatila, taj mladić već je podneo pismenu prijavu, koja je bila prihvaćena, i imao zakazanu audiciju na konzervatorijumu. Bilo joj je teško da poveruje kako bi neko mogao da izmisli takvo nešto.

* Nacionalni konzervatorijum za muziku i igru. (Prim. prev.)

Međutim, kad je spustila pogled ka donjem delu dokumenta, gde je bilo naznačeno ime njegovog učitelja, shvatila je zašto je prošao, uprkos apsurdno oskudnoj biografiji.

Odjednom ju je zapljusnuo talas vreline.

Nemoguće, pomislila je, odmahujući glavom.

Doduše, još na samom početku spazila je taj podatak, ali ga je verovatno svesno previdela.

Učio klavir kod Judžija fon Hofmana od svoje pete godine.

Srce joj je divlje zalupalo, a krv joj brže zastrujala kroz vene.

Nije mogla da odgonetne zašto ju je to toliko uznemirilo, zbog čega je postala samo još uznemireniija.

Ta rečenica nosila je takvu težinu da joj je odmah postalo jasno zašto taj dosije nije bio odbačen još na samom startu. A opet, taj mladić nije imao nikakvog iskustva, ni jedan jedini nastup, i nije pohađao muzičku školu. Po svemu sudeći, nije se mogao svrstati ni u jedno jato.

Mijeko je očajnički želela da popriča s kolegama, ali je potisnula taj poriv. Mada je ona obično ignorisala priloženu biografiju takmičara, Sajmon bi uvek ovlaš iščitao taj deo, dok je Smirnov po pravilu pokušavao da prikupi što više informacija – što je značilo da njima taj detalj nije mogao da promakne. Da iznenađenje bude još veće, na prijavi je stajao pečat koji je ukazivao na to da je uz nju bilo priloženo i pismo preporuke.

Preporuka Judžija fon Hofmana glavom i bradom! Njene kolege iz žirija sigurno su pale u nesvest kada su to videle.

Kad bolje razmisli, kad su sinoć izašli na večeru, imala je utisak da je Sajmon umirao od želje da im nešto kaže, mada su između sebe uspostavili pravilo da nikada ne razgovaraju o kandidatima. Jasno se sećala izraza na njegovom licu dok je potiskivao reči koje su naprosto vapile da izađu napolje.

Sajmon je u tom trenutku govorio o Judžiju fon Hofmanu, koji je u februaru diskretno napustio ovaj svet. Hofman je uživao gotovo legendaran status – i neizmerno poštovanje muzičara i muzičke publike širom sveta – ali je na vlastiti zahtev bio sahranjen bez velike pompe, samo u prisustvu najbliže rodbine.

Međutim, nije se završilo na tome, jer su njegovi poštovaoci, dva meseca kasnije, priredili grandiozan međunarodni memorijalni skup u njegovu čast. Mijeko nije mogla da dođe, jer je imala zakazan solistički koncert, mada je kasnije na video-snimku videla čitav događaj.

Hofman nije ostavio testament, što je ličilo na njega, jer po prirodi nije voleo da se za bilo šta vezuje, ali je na tom memorijalnom skupu vladalo

neobično uzbuđenje zbog nečega što je Hofman pred smrt navodno rekao jednom svom poznaniku.

Postavio sam tempiranu bombu.

Bombu? – upitala je Mijeko. Hofman je oduvek bio okružen aurom misterije i predstavljao gigantsku figuru u muzičkom svetu, ali je u njegovom karakteru postojala izvesna crta neuglađenosti, pa čak i obesti. Uprkos tome, Mijeko i dalje nije mogla da odgonetne značenje njegovih reči.

Kada me više ne bude, ta bomba će eksplodirati. I njena eksplozija obasjaće svet.

Mada su ga rođaci molili da im objasni na šta je mislio, Hofman se samo osmehnuo, odbivši da kaže bilo šta više.

Mijeko je nestrpljivo zurila u skoro prazne papire.

Sajmon i Smirnov sigurno su pročitali Hofmanovu preporuku. Šta li je napisao u njoj?

Bila je toliko pometena da joj je bilo potrebno malo vremena da registruje metež koji je zavladao u dvorani.

Podigla je pogled i videla da je pozornica prazna. Osoblje se vrzmalo naokolo.

Dakle, Džin Kazama se ipak neće pojaviti?

Da, sigurno je to posredi. Nešto nije u redu s njegovim dosijeom. I s tom preporukom. Hofman je to pismo napisao malo pre nego što će umreti, kad je već bio prilično onemoćao.

Tad je neko od osoblja doviknuo iza kulisa:

„Naredni kandidat upravo se javio telefonom. Kaže da još nije uspeo da stigne i da će malo kasniti. Zato će danas nastupiti poslednji, a redosled ostalih takmičara pomeriće se za po jedno mesto.“

Publika je utonula u muk dok je sledeća takmičarka, obučena u svečanu crvenu haljinu, izlazila na pozornicu, očigledno pometena zbog iznenadne promene, s panikom u očima.

Gospode.

Mijeko je bila razočarana, ali je, zbog nekog razloga, takođe, osetila olakšanje.

Džin Kazama. Kako bi izgledao njegov nastup?

„Požuri!“

Mladić je konačno stigao do prijavnice, gde mu je čuvar pocepao propusnicu za audiciju, i pohitao je ka dvorani.

Pčele i grmljavina u daljini

„Ovaj... hteo bih da operem ruke.“

Upitno je pogledao u službenika koji je stajao pred ulazom – i koji je, kako mu se činilo, već krenuo da ga zgrabi za kragnu i odvuče pravo na binu. Ali je službenik umesto toga rekao: „U redu, ali požuri, dogovoreno? Takođe, treba da se presvučeš. Garderoba je tamo.“

„Da se presvučem?“ zburnjeno je upitao mladić. „Hoćete da kažete da moram da promenim odeću?“

Muškarac ga je na brzinu odmerio.

Odeća koju je imao na sebi nije prikladna za nastup, objasnio je. Zar stvarno namerava da izađe na scenu tako obučen? Kandidati obično nose formalnu odeću. Ili bar pristojan sako.

Mladićevo lice poprimilo je skrušen izraz.

„Izvinite – pomagao sam ocu da nešto obavi pa sam došao ovakav. Kako god, idem bar da operem ruke.“

Ispružio je ruke i službenik je razrogačio oči. Dlanovi su mu bili zamazani blatom, kao da je do malopre kopao u bašti.

„Šta si to...“, zaustio je, ali je mladić već jurnuo ka toaletu i nestao s vidika.

Službenik se šokirano zagledao u zatvorena vrata.

Da taj dečko nije zabasao na pogrešno mesto? Nikada nije video da neko dođe na audiciju s blatnjavim rukama.

Pogledao je u dečakovu propusnicu, pomislivši da je to bila propusnica za neki drugi događaj. Ali bila je uredna. I dečak je izgledao isto kao na fotografiji s prijave.

Službenik je začuđeno naherio glavu.

Kad se mladić konačno pojavio na pozornici, Mijeko i njene kolege bili su zatečeni prizorom.

Pa on je još dete.

To je bilo prvo što je svima prošlo kroz glavu.

Činilo se kao da je zabasao na pogrešno mesto, delimično zbog neuredne kose i ležerne odeće, jer je na sebi imao samo majicu i pamučne pantalone, ali i zbog pažnje s kojom je osmotrio okruženje. Neki mladi muzičari promišljeno su usvajali buntovnički imidž iz prkosa prema strogom svetu klasične muzike, ali dečak koji je stajao pred njima nije pripadao tom soju. Delovao je potpuno prirodno i spontano.

Bio je tako ljubak. I pritom potpuno nesvestan vlastite ljupkosti, bez trunke samosvesti. Držanje mu je, takođe, bilo dražesno, s tom gipkom mladalačkom figurom koja će uskoro još dobiti na visini.

Stajao je pred njima, s neodgonetljivim izrazom na licu.

Mijeko je uhvatila pogled svojih kolega iz žirija – činilo se da su i oni ostali bez teksta.

„Ostao si još samo ti. Molim te, počni“, nestrpljivo je rekao Smirnov u mikrofon.

Za stolom se nalazio mikrofon preko koga su mogli da se obrate kandidatima i Mijeko je naprasno shvatila da je to bio prvi put da ga neko od njih upotrebi.

Dečak se ispravio.

„Oprostite što toliko kasnim.“ Glas mu je zvučao sigurnije i šarmantnije nego što se u datoj situaciji moglo očekivati.

Povio je glavu u znak izvinjenja i okrenuo se ka klaviru, kao da ga je tek tada primetio.

Nešto je zazujalo kroz dvoranu, neki čudan zvuk, nalik na električni udar.

Mijeko je primetila da je i ostatak žirija osetio isto.

Dečakove oči kao da su zaiskrile.

Ispužio je ruku i krenuo ka klaviru. Skoro kao da prilazi devojci u koju se na prvi pogled zaljubio.

Graciozno se spustio na klavirsku stolicu.

Radost mu je poskakivala u očima. Izgledao je potpuno drugačije nego pre samo nekoliko trenutaka kad je stajao pred njima, delujući kao da je zalutao na to mesto.

Mijeko je imala osećaj da prisustvuje nečemu što nije trebalo da vidi. Jeza joj je pošla uz kičmu.

Čega se toliko plašim? – upitala se.

Taj strah još više se pojačao čim su dečakovi prsti dodirnuli dirke.

Kosa joj se nakostrešila. Dvojica sudija koji su sedeli pored nje, osoblje koje je stajalo sa strane, svi u koncertnoj dvorani delili su isti strah.

Sve dotad atmosfera je bila troma i učmala, ali već s prvim tonovima nastupilo je dramatično buđenje.

Zvuk je bio... drugačiji. Sasvim drugačiji.

Mijeko čak nije primetila da je Mocartova kompozicija koju je taj dečak svirao bila ista ona koju je tog dana čula već previše puta. Isti klavir, ista partitura, a opet...